

מגילת דודים ודוד

קונטרס מים עמוקים

שיעורים בחסידות
פרקי השקפה
תורת הנפש

הודש כסלו תש"כ

מבון מים עמוקים
ועד להוצאת ספרי מורינו
הרב רבי יחזקאל יואל גליק שליט"א

יכולין לשמוע שיעורי
מורינו הרב שליט"א על הטעל:
929.250.1000

להארות ולהערות ולהירשם לקבל
שיעורים ע"י אימייל נא להירשם:
mayimamukim@gmail.com

הבהרת המערכת:

ראה הברכה שאנו נותנים לפניכם, דברים עמוקים וברורים, וזאת למודעי שיש באמתהתינו הרבה שיעורים בתוכן של מאות שעות, אך דא עקא שהדבר מצריך עבודה רבה ומסורה, ועולה להוצאות מרובות, ופונים אנו בזה למביני מדע המבינים גודל יקרת ערכם של דברים הללו, ורעבים לראות הוצאת הדברים לאור עולם, שיואילו נא בטובם לעזור בהוצאות המרובות, כדי שנוכל להמשיך בהמלאכה שעדיין לא היתה דים, וזכות הדבר יהא תלוי בידכם.

**זכות הדפסת הקונטרס
נתנדב ע"י**

**האברך החשוב מו"ה
הרוצה בעילום שמו
הי"ו**

לרגל י"ט כסלו

יומא דהילולא של הרה"ק
המגיד נבג"מ זי"ע ויום
השיחרור והגאולה של אדמו"ר
הזקן נבג"מ זי"ע

ולרגל כ"א כסלו

יום הצלה והשיחרור של
רביה"ק מסאטמאר זי"ע

ויהי"ר שזכות הצדיקים הקדושים וזכות
הגדול של הפצת התורה יגן עליו ויזכה
לכל טוב סלה

Layout & Design
YMW | 845.517.5222

במזמרת דוד ודוד

קונטרס מים עמוקים

שיעורים בחסידות
פרקי השקפה
תורת הנפש

חסידות | נקודה טובה ונקודה רעה.....1
השקפה | ביאור תכלית גלות ישראל חלק ב.....ט
תורת הנפש | מה אני? חלק א'.....כג

שיעורים
בהסידות

נקודה טובה ונקודה רעה

עמהם, וצאופן הזה מדריך אותם לעבודת השי"ת, וזהו בחינת מלך היושב בגלוי בצרמון המלך, ומאחד עם העם, ועי"ז מנהיג את העם בכל העניינים השייך להם. ויש מדריך היושב ציחודית בתוך ביתו, מופשט מהעם, אבל מ"מ הוא מצין מאד לנפש האדם, וכשנכנסים לתוך ביתו מדריכים באיזה דרך נלך בה, וזהו בחינת נביא היושב צביתו צדידות ודביקות, מופשט מהעם, ויולא להעם ואומר להם מה שמגלין לו מן השמים³.

עוד יש נפק"מ צין מלך לנביא, דמלך נתמנה ע"י מינו, כי העם מקבלין אותו להיות מלך עליהם, משא"כ נביא לא נעשה ע"י מינו, אלא נשתלח מן השמים.

יוסף בחינת היחודית, יהודה

כל אחד כלול מנקודה טובה
ונקודה רעה⁶

להבין פנימיות ענין יוסף ויהודה. גם כריך להבין ענין דוד המלך בחינת המלכות, כי לכא' יש סתירה בשורש מדת המלכות, דמלך אחד מלכות הוא מלשון מלך, ומלך מולך על העם ויש לו תקיפות, ומלך השני מצואר בקבלה דמלכות לית ליה מגרמיה כלום, והיא צמדריגה התחתונה, וצ"ב.

[א]

מדריך היושב באחדות, מדריך
היושב ביחודית

יש מלך ויש נביא, כדי להגדיר הנפק"מ ציניהם נמשיל הדצר לשני מיני מדריכים, יש משפיע היושב ציחד עם העולם וקרוב

א) מתוך שיעורי נקודה טובה נקודה רעה, יוסף ויהודה משפיע ומנהיג, ג' מיני בטחון.

ב) נפק"מ זו היה ג"כ אצל תלמידי בעל שם, דהרבה צדיקים ישבו ביחד עם החסידים, או שהיו ראשי ישיבה, וזהו מהלך האחדות בבחינת עלמא דאתגליא. אבל הרבה צדיקים נהגו בפרישות, ישבו בתוך ביתם והתפללו ביחודית, וזהו מהלך היחודית בחינת עלמא דאתכסיא.

לימוד התורה וקדר היום, שהם עבודת השייכים לעולם הזה.

[ב]

נקודה טובה ונקודה רעה

מה שציארנו עד עכשיו, דיוסף הוא צחינת היחודית ודציקות צמתשצה, ויהודה הוא צחינת האחדות ומלוות מעשיות צפועל, זהו הנקודה טובה שיש להם צנפסם. אבל זה לעומת זה יש להם ג"כ צנפסם נקודה רעה, שעל ידו יכולין לימשך אחרי כח הטומאה, כמו שנמשכין אחרי כח הקדושה ע"י הנקודה טובה.

והנה הנקודה רעה שלהם אינו באותו מדריגה שעומדין כשיש להם הנקודה טובה, אלא הנקודה רעה הוא שנופל למטה ממדריגתו שבו היה עומד צמצב של הנקודה טובה, דהיינו יוסף יולא מהיחודית, ונופל לתוך אחדות העולם הזה, ויהודה יולא מהאחדות, ונופל לתוך היחודית למטה מן העולם הזה כמו שנצאר.

הנקודה רעה של יוסף

כשיוסף צא צעת נסיון מתחילין ליכנס צמתשצתו הרצה ספיקות ופחדים, אולי אינו הולך צדרך הטוב, אולי אינו עושה כלל רצון הצורא, וע"י זה אוצד התוקף שהיה לו ציחודתו, וכל מהותו נעשה חלש מאד. מכח זה עלול לירד ממדריגתו מלישצ ציחודית וצפרישות, ונופל לתוך אחדות העולם הזה, ורואה להרגיע הפחד וספיקות ע"י שיקבל

בחינת האחדות

ב' צחינות אלו זהו שורש הנפק"מ צין יוסף ליהודה, יוסף הוא צחינת היחודית ועומד למעלה מן העם, ונקרא צלשון הכתוב (צראשית מ"ט כ"ו) נזיר אחיו, כמו מדריך היושב צפרישות צתוך ציתו ומסס יולא ומשפיע להם, וכולם נכנעים תחתיו צע"כ, וכן יוסף נעשה למלך נגד רצון אחיו, וכל אחד מהצנטיס הוצרך להסתחוות לנקודה הגבוהה של יוסף, כמו שהיה צחלוס יוסף וצמארים.

יהודה הוא צחינת האחדות ויושב ציחד עם העם, כמו מדריך המשפיע לתלמידיו ומאוחז עמהם, וכל אחד רואה שיהיה מלך, וזהו ששלח יעקב את יהודה להורות לפניו, לתקן לו צית התלמיד (רש"י צראשית מ"ו כ"ח).

יוסף ויהודה בדרבי העבודה

גם צעבודת ה' זהו שני דרכים היאך יהודי יכול לקשר את עצמו להקצ"ה, הדרך של יוסף הוא צחינת היחידות למעלה מהעולם הזה, שפורש את עצמו מן העולם ואנשים, ועוצד את ה' צעבודת שהם למעלה מן העולם, שעוסק כל היום צהצוננות ודציקות המחשצה להשיג השגות צמות, וצוטט צה' צהשתחוואה וציטול לנקודה שהוא למעלה מן האדם.

הדרך של יהודה הוא צחינת האחדות צתוך העולם הזה, דהיינו שעוצד את ה' צציבור ויושב צציהמ"ד ציחד עם העולם, ועוסק צעיקר צמלוות מעשיות וגם צענין

והנה כשיוסף ויהודה שניהם נופלים לתוך הנקודה רעה שלהם, דיוסף מתנהג בצחינת האחדות, ויהודה מתנהג בצחינת היחודית, נמצא שכל אחד נטל הנקודה של חזירו, אזי מכח זה נעשה פירוד ומחלוקת בין יוסף ויהודה.

[ג]

תיקון הנקודה רעה

כשבא עת הנסיון ומתגלה צתון נפשו הנטייה והרגשה של הנקודה רעה, התכלית הוא שכל אחד יתקן ויברר הנקודה רעה ולהעלותו לתוך הקדושה, דהיינו שלא יתמשך מכח זה אחר הקליפה, אלא אדרבה יתקרב יותר להקדושה, ויגלה הנקודה טובה שצתון נפשו.

ואפי' מי שנפל כבר ממדריגתו מכח הנקודה רעה, יכול לתקן ולברר הנקודה רעה, ועי"ז יעלה ממקום נפילתו וישוב לתוך מדריגתו להנקודה טובה ציטר שאת.

יוסף מברר עי"ז בטחון

הבירור של יוסף הוא בטחון, כשבא ההרגשה של פחד ודאגה, אולי אינו הולך בדרך הטוב, אינו הולך מכח זה להשפיע לאחרים כדי להרגיע הפחד, אלא בוטח בה', דבדאי יכול לגמור ולהגיע לתפקידו מה שנצרא, ועי"ז חוזק הצטחון מתצטלים כל הפחדים ומתחזק התוקף ומהות שלו. כמו שמנינו אלל יוסף כשישב בתפיסה, צתחלה אמר להשר המשקים שיעזרהו, ואח"כ

הסכמה מאנשים אחרים, שישב ציחד עם העולם וישפיע להם, וכיון שכולם שומעין אליו ומקבלין דבריו, עי"ז יצטטל הפחד ויתחזק התוקף ומהות שלו. או יש שנמשך אחר תאוות הכבוד וגאוה, וכל מה שעושה ומשפיע הוא כדי שאחרים יראו ויכבדו אותו, ועי"ז יחל לו יותר ודאית ויותר תוקף.

ואחדות הזה שנופל יוסף כשמתגלה צנפשו הנקודה רעה שלו, אינו דומה כלל לאחדות העולם של יהודה, כי יוסף עושה כן מחמת נגיעה עצמי כדי לקבל תוקף ומהות, משא"כ יהודה יושב ציחד עם העולם מחמת עצם הנקודה שלו, משום שכך הוא רצון הצורא, ואכלו זהו נקודה טובה.

הנקודה רעה של יהודה

הנקודה רעה של יהודה הוא, שמתחיל להרגיש חסרון ושפלות צנפשו, וחושב שאינו ראוי לכלום, ומתייחס מן הרחמים, ונכנס לתוך עצבות ומרה שחורה, ומחמת זה יכול ליפול מאחדות עולם הזה, כי אין לו שום חיות לישב עם העם, ויחל מסציבות האנשים, ואין לו שום חשק לעסוק צתורה ולקיים המנוות מעשיות.

יחודית הזה שנופל יהודה צעת נסיון של הנקודה רעה, אינו דומה כלל להיחודית של יוסף, כי היחודית של יוסף הוא למעלה מן העולם הזה, דציקות עם הקב"ה, אצל היחודית הזה הוא למטה מן העולם, שנתייחס מן העולם הזה.

פירוד בין יוסף ויהודה

דוד המלך בירר הנקודה רעה של יהודה

והנה אלל יהודה צעמנו נראה יותר הנקודה טובה שלו, המלוכה וממשלה על אחיו. אמנם אלל דוד המלך שהיה מזרעו של יהודה נראה יותר צירור הנקודה רעה של יהודה, ענין התפלה ואמונה, כמו שרואין בכל ספר התהילים שחיצר דוד, שהתפלל לה' מעומק הכרה וקליפה והשליך את עצמו על הקצ"ה, וגם כל פסוקי תהילים מלאים עם אמונה, שכל מה שמתרחש צא מאת הקצ"ה, וכל מה שעושה הוא לטובה.

ובן רואין אלל דוד המלך ענין התשובה, כמו שאמרנו תו"ל (ע"ו דף ד' ע"ג) לא דוד ראוי לאותו מעשה וכו', אלא למה עשו, לומר לך [פי' רש"י גזירת המלך היתה ליתן פתחון פה לשבים], משאם חטא יחיד אומרים לו בלך אצל יחיד, ע"כ, וע"פ דברינו מוצן היטב מה שצא דוד לתקן דייקא תשובת 'יחיד'⁷, כי תשובת יחיד היינו למי שנפל למקום היחודית הנמצא למטה מאחדות העולם הזה, ועכשיו מתחרט ושב בתשובה ויזלזל מהיחודות וחזר לאחדות העולם הזה, לחיות צימד עם העם ללמוד ולהתפלל עמהם.

ירבעם בן נבט נפל לתוך הנקודה

התחרט וצטט זה', כמו שאיתא צמדדש (צ"ר פ"ט ג') אשרי הגצר אשר שם ה' מצטמו (תהילים מ'), זה יוסף, ע"כ, ועומק הפחד של יוסף בתפיסה היה, שהיה נראה ליוסף כאילו אינו יכול להוציא כוחות הנפש שלו שצריך לגלות, והנסיון היה שלא יפחד מזה, אלא יצטט זה' שיגיע לתכלית השלימות ולצדק יוכל לגלות הנקודה שלו, וזהו ענין ואני אצטט כך⁸.

יהודה מברר ע"י תפלה ותשובה

הבירור של יהודה הוא תפלה, כשמתחיל להרגיש חסרון צנפשו, אינו נופל לתוך יאוש ועצבות, אלא מתפלל וצועק לה' שיושיעו ויוציאו מתוך הכרה, ותפלה פירוש, הכרה שצריך להגיע להקצ"ה ואינו יכול לעשות כלום בלעדו יתצרך, אלמלא הקצ"ה עוזרו אינו יכול לו, ומוסר את עצמו ציד הקצ"ה. וזה נקרא ג"כ אמונה, שמאמין זה' שהוא עושה כל המעשים, וצודאי יודע הקצ"ה מה שטוב לו, וזהו ענין ואמונתך צלילות.

הבירור השניה של יהודה הוא תשובה, תשובה פירוש, לצרר ולהעלות הניצוצין ממקום היחודית שנפל, ולשוב לה', לעלות מהיחודית ולחזור למקום האחדות לעבוד את הצורה ולקיים התורה ומצות.

(ג) וזהו הטעם שלרגל יציאת התניא מתפיסה, חיברו הניגון ואני אבטח כך, דענין התפיסה היה לתקן ע"י בטחון הנקודה רעה של יוסף, לבטוח בה' שיכול לגלות ולהוציא הגילו שלו.

(ד) הרמב"ם כתב בפרק ב' מהלכות תשובה ה"ו, דעשרת ימי תשובה הם מסוגלים לתשובת יחיד, ואפשר לפרשו בב' אופנים, א' דהיינו למי שנפל ליחידות שלמטה מהאחדות, יכול עכשיו לעשות תשובה לחזור להציבור. ב' דהכוונה להיחודות של יוסף הגבורה מהאחדות, דבימים אלו אפשר להגיע למדרגה זו, משום שמתגלה מחשבה העליונה, וזה מקושר עם ר"ה וי"ב.

משניהם, מלד הנקודה טובה שזה היא ענין המלוכה ושלטיה, ומלד הנקודה רעה שזה לית לה מגרמה כלום, ומרגיש חסרון ושללות צנפשו.

ובן מוצן עפ"י הסתירה צספרי חסידות, כי צרוצ ספרי חסידות כשמדצרים מיוסף ודוד, מצארים, דיוסף הוא דציקות ויושצ סגור צציתו ואין רואין אללו שום תנועה מצחוק, ודוד הא להיפך שיושצ ציחד עם העם, ולומד ומתפלל בהתלהצות עם תנועות חילונים, כמוש"כ (שמואל צ' ו' ט"ז) המלך דוד מפזר ומכרכר לפני ה'. כי ספרים אלו מדצרים מלד הנקודה טובה של יוסף ודוד, [וכן הצדיקים שלנו מדצרים צעיקר מענין ההתלהצות ואש של מלכות צית דוד]. אלל צספרים אחרים (ספרי ר' דוק ועוד) מצארים ענין יוסף ודוד, דוד היינו יסורים תשובה ותפלה, ויוסף הוא צחוק העולם הכל הולך אללו צכשורה, כי ספרים אלו מדצרים מהנקודה רעה שלהם.

[ד]

מצד הנקודה רעה דוד למעלה מיוסף

הנה מלד הנקודה טובה, מדריגת יוסף גצוה למעלה ממדריגת יהודה, דיוסף נקרא עלמא דאתכסיא ענין המחשבה וצכת, ודוד נקרא עלמא דאתגלייא, המוטיא מכח אל הפועל מה שהיה ליוסף צמחשבה.

אמנם מלד הנקודה רעה, דהיינו כשיוסף ודוד שניהם מתקנים הנקודה רעה

רעה של יוסף

ובן ירצעם צן נצט שהיה מזרעו של יוסף, הוא נמשך אחר הנקודה רעה של יוסף, שמלך על ישראל ונטל המלוכה לצורך עצמו, שהיה לו פחד וספק צחוק נפשו, ומכת זה הונהג את העם כדי שלא יתגלה הרע צצתוכו, ומכת נגיעה זו הטוה כל העם לע"ז.

עפ"י מוצן היטב מה שאמרו רז"ל צסנהדרין (דף ק"א ע"ב), מפני מה נענש ירבעם, מפני שהוביחו את רהבעם ברבים, וללאורה יש להצין דצפשוות אין זה אלל עוון גדדי ואינו שייך לחטאו עם המלוכה וע"ז. אמנם ע"פ דצרינו נראה הכוונה צוה, דירצעם רצה לקצל הסכמה ותוקף מאנשים אחרים ומכת זה הוכיחו דייקא צצבים, וזה היה שורש חטאו כי מכת זה נטל ג"כ המלוכה לצורך עצמו, ושפיר משתייך לחטאו עם ע"ז.

אמנם צאמת לא זו הדרך, והיה לירצעם לצרר הנקודה רעה של יוסף, ולהרגיע הפחד וספיקות ע"י צטחון צה', וכת ההנהגה צריך להיות מכח הנקודה טובה, ממנצ של דציקות, להשפיע ולהכניס אלציקות צחוק היהודים.

בחינת המלכות, יוסף ודוד

והנה עפ"י יסוד זה שכל אחד כלול מצ' נקודות, נקודה טובה ונקודה רעה, מוצן היטב הקושיא שהתחלנו צענין הסתירה צמדת המלכות, כי צאמת המלכות כלול

הטוב. אצל משה מדבר מהנקודה רעה של יהודה, שמע ה' קול יהודה (דברים ל"ג ו'). דהיינו צמצם של יחודית ועצמות, שרריך לעשות צירור ע"י תפלה.

אבל צנכת יוסף מתהפך הדבר, יעקב מדבר מהנקודה רעה, וימררהו ורבו וישטמהו בעלי הצבים (בראשית מ"ט כ"ג), וכן מדבר מענין הצירור ע"י צטחון, כמו שאמר ותשב באיתן קשתו (שם כ"ד), ופ' רש"י על כבישת יצרו באשת אדוניו וכו', דכשצא עת של נסיון, צוטט זה' להתגבר על הנסיון ולחזק התוקף שלו. ועוד פי' רש"י עפ"י התרגום בשביל שאיתנו של הקב"ה היתה לו לקשת ולמבטה, וזהו ענין התוקף שמקבל ע"י הצטחון צהקב"ה כשיש לו פחד על התוקף ומהות שלו. אצל משה מדבר מהנקודה טובה, מבורכת ה' ארצו (דברים ל"ג י"ג), [וצרש"י שם אתה מוצא ברכתו של משה בעין ברכתו של יעקב], וזכרה זו הוא שהארץ שלו מקבל מהש"ת, וזהו כשיוסף נמצא צמצם של דציקות ומקבל תענוגים מאת הצורה ז"ה. וכן מצרך אותו ומראש הררי קדם (שם ט"ו), ופ' רש"י מגיד שקדמה בריאתן לשאר הרים, דהיינו שיוסף נמצא למעלה מהעולם הזה, ומקבל ההשגחה והשפעה קודם לכל העולם (עיי"ש בצפתי חכמים).

והביאור צזה כי משה רצינו גדול יותר מיעקב רצינו, מש"ה מדבר משה מהנקודה טובה של יוסף ומהנקודה רעה של יהודה, ויעקב מדבר מהנקודה רעה של יוסף ומהנקודה טובה של יהודה, ומכאן מוכח

שלהם, יוסף ע"י צטחון, ודוד ע"י תשובה ותפלה, אזי יהודה גבוה למעלה מיוסף, משום דענין התשובה ותפלה מן המינר קראתי י"ה, גדול יותר מענין הצטחון.

וזהו העומק צמה שאימא צנסהדרין (ק"צ ע"א), שתפשו הקב"ה לירבעם בבגדו ואמר לו חזור בך ואני ואתה ובן ישי נטייל בגן עדן, אמר לו מי בראש, בן ישי בראש, ע"כ, כי ענין ירבעם צן צטט היה לתקן הנקודה רעה של יוסף כנ"ל, ומלד תיקון הנקודה רעה דוד המלך גבוה למעלה מיוסף, לכן אמר לו הקב"ה צן ישי הולך צראש.

מברכת יעקב וברכת משה מבואר כי מצד הנקודה רעה דוד יותר גבוה מיוסף

והנה מצרכת יעקב צפרשת ויחי, וכן מצרכת משה צפרשת וזאת הצרכה, אפשר ללמוד הצרה מפנימיות ענין השצטים ע"פ חסידות. וכד נענין היטב צצרכת יוסף ויהודה מצואר, דכשיעקב מצרך את יהודה מדבר מהנקודה טובה של יהודה, וכשמצרך את יוסף מדבר מהנקודה רעה של יוסף. ואכל צרכת משה הוא להיפק, דכשמצרך את יהודה מדבר מהנקודה רעה של יהודה, וציוסף מדבר מהנקודה רעה של יוסף.

כי הנה יעקב מצרך את יהודה, לא יסור שבט מיהודה וגו' ולו יקחת עמים (בראשית מ"ט י"ב), וזהו הנקודה טובה של יהודה, כח ההנהגה שלו, המלוכה והממשלה וכל העם מקצלים עליהם מלכותו מרצונם

בבטחון הראשונה הוא, כשאלם נמצא צמנצ של קטנות והרגשת שפלות, או שמגיע לו עת זרה, ואינו מואל שום ענה ותשויה היאך שיוכל ללאת ממצא הזה, וכמעט שנתייאש ועומד ליפול לתוך היחודית למטה מן העולם. אזי זריך האדם להשליך את ענמו על הקצ"ה, ויגזיה את ידיו שאינו יכול לעשות כלום עלי עזרה מהקצ"ה, וכיר זהכרה גמורה שהכל צא זהשגחה מאת הקצ"ה, וצוטט צה' כצן הצוטט צאציו, דצודאי יודע מה שטוב לו, וכל מה דעציד רחמנא לטב עציד. וזהו הצטחון של דוד המלך צעת הנקודה רעה כנ"ל, וצטחון הזה נקרא ג"כ צלשון אמונה ^(ח).

הבטחון של יוסף מצד הנקודה רעה

מדריגה השניה של צטחון הוא, כשאלם צוטט צה' על התוקף ומהות שלו, דהיינו צשעה אלדס עומד צאמצע עצודתו, ונכנס צתוכו פחד וספק אולי איני ראוי לעצודה זו, ולעולם לא אוכל לגמור ולהגיע לתכליתו, או שמפחד שלא יוכל להתגבר על הנסיונות. אזי זריך האדם לקבל תוקף מצטחון צה', דצודאי מהותו טובה והולך צדרך הטוב, ולצקוף יכול להגיע לתכלית השלימות שיוציא ויגלה כוחות הנפש שלו, וגם יצטט צהשי"ת שיכול להתגבר על הנסיונות ותאות. וזהו הצטחון של יוסף הכתוב צצרכת יעקב ותשצ

לאלל יוסף גדול יותר הנקודה טובה, ואלל יהודה גדול יותר לצבר הנקודה רעה לשם שמים כמו שציארנו לעיל.

לאה גבוה מרחל מצד הנקודה רעה

ע"פ יסוד זה נראה לצאר קושיא גדולה, כי הנה יוסף הוא צנו של רחל ויהודה הוא צנו של לאה, ולאה הוא מדריגה יותר עליון מרחל, כי לאה נקרא עלמא דאתכסייא ורחל נקרא עלמא דאתגלייא, וא"כ למה אלל יוסף ויהודה הוא להיפק, דיוסף שהוא צנו של רחל גבוה יותר מיהודה כמו שידוע צפסטות.

הביאור צה, כי יוסף ויהודה הם זכרים, ורחל ולאה הם נקיבות, והנה הנקודה טובה שייך להדוכרא, והנקודה רעה שייך יותר להנוקצא, לכן מצד הדוכרא דהיינו הנקודה טובה יוסף גבוה למעלה מיהודה, משא"כ מצד הנוקצא דהיינו הנקודה רעה שם נמצא לאה למעלה מרחל.

[ה]

ג' מיני בטחון

בבטחון יש צו כמה משמעות והרצה מדריגות צאיה אופן האדם צוטט את ענמו צהשי"ת, ולפי דצרינו לעיל יוצא שיש ג' מיני צטחון כמו שצצאר.

הבטחון של דוד

(ח) באופן כללי זה נקרא ג"כ תפלה, הגם דבאמת הם ב' דרכים הפכים שיכולים לעשות בעת צרה, דאפשר להתפלל לה' שיושיעו, ואפשר לבטוח בה' שהכל הוא לטובה, מי"מ שניהם נקראים תפלה לדרך הבטחון של יוסף הבוטח על עצם המהות שלו כמו שנבאר.

וזוה אינו דומה להצטחון של דוד, דצבחינת דוד נראה להאדם שיש רע וזרה, ורועה הישועה, נמצא שיש לו רצון עצמי, אלא שצוטט צה' שמצין מה שטוב לו. משא"כ הצטחון הזה של יוסף אינו מכיר כלל שיש רע, ואין לו שום רצון עצמי.

ג' מיני בטחון ע"פ הספירות

הנה הצטחון של דוד הוא מדריגה התחתונה צמצם של צרה וקטנות, וזהו ספירות המלכות הכללי, וכן תפלה נקראת מלכות.

והבטחון של יוסף מצד הנקודה טובה, דהיינו שמצטל את עצמו לגמרי להשי"ת, זהו מדריגות חכמה דז"א, כי יסוד דז"א [וכל המדות נכללין צוה] זהו עכס ההתגצרות נגד הנסיון, וחכמה דז"א היינו הציטול והדציקות צמדריגת הז"א. והצטחון של יוסף מצד הנקודה רעה, דהיינו הצטחון על תוקפו ומחות, זהו מדריגות מלכות דז"א, [כי המלכות פירושו צטחון צעת נסיון, כמו מלכות הכללי של דוד] ¹.

[1]

לכל אדם יש נקודה טובה ונקודה רעה

הנה דצרים אלו שצירנו נוגע מאד לכל

צאיתן קשחו, צעת שמתגלה צתוכו ההרגשה של הנקודה רעה.

הבטחון הזה של יוסף הצדיק אינו דומה כלל להצטחון של דוד, כי יוסף אינו יורד כלל צמקומות הנמוכים למקום היחודות שהוא למטה מן העולם, אלא כשנמצא צאמצע עבודה והשפעה, ויש לו נסיון של פחד וספיקות, אזי צריך צטחון על התוקף ומחות שלו כדי שלא יפול לתוך אחדות העולם. משא"כ דוד המלך הוא להיפך, כי דוד יכול ליפול למקום היחודית הנמצא למטה מהעולם הזה, ומנצח את עצמו צהעדר ותסרון והרגשת שפלות, או צעת צרה, ושם צריך צטחון ותפלה כנ"ל, אצל כשנמצא צמצם של האחדות צעת המלוכה וקיום התורה ומנות, אזי אינו צריך לצטחון.

הבטחון של יוסף מצד הנקודה טובה

הבטחון השלישית הוא הצטחון של יוסף צעת הנקודה טובה, צטחון המצטל כל הרצונות, ואין לו שום רצון עצמי צטל ומצוטל להשי"ת, ומתענג על ה', ואינו צריך כלום רק הקצ"ה צעצמו, כמו שפי' המגיד מקאזנין מש"כ נגילה ונשמחה בך, שאין אנו רונים המדות, אלא בך אנו רונים הקצ"ה צעצמו.

1) עפי"ז מובן הטענה שיש על משה רבינו, וארא אל אברהם יצחק ויעקב ולא הרהרו אחר מדותי, ואתה אמרת למה הרועתה, דהבטחון של האבות היה בבחינת המלכות, [כמו שרואין דבזכות זה ירשו ארץ ישראל, וא"י הוא בחינת המלכות], מש"ה בטחו בהשי"ת דבוודאי יקיים מה שאמר, משא"כ הבטחון של משה הוא בבחינת החכמה, כמש"כ בליקוטי מוהר"ן תורה י"ג, והבטחון הזה הוא דטובה המצב כמו שהוא, ובאמת אינו צריך כלום, וגי' זה עדיין לא היה עד מתן תורה.

הנקודה רעה שלו, ובזמן שמתגלה הנקודה רעה, צריכין ליזהר שלא ליפול ח"ו מכח זה, אלא צריכין לצררו ע"י הצטחון השייך לזה, ולהעלותו לתוך הקדושה כמו שציארנו.

אדם בכל יום ויום, כי כל אחד ואחד יש לו צפנימיות נפשו נקודה טובה ונקודה רעה, וכל אחד צריך לבקש ולעיין היטב בנפשו, ולמנא מהו הנקודה טובה שלו ומהו

פרקי
השקפה

ביאור תכלית גלות ישראל חלק ב'

[מתוך שיעור בירור של הדור הזה הוא אמונה בה']

לה' ולתורתו לקיים התורה ומצות, ועל זה מקנאים האומות העולם מאז שניתנה לנו התורה בהר סיני, כמו שאמרו חז"ל (שבת דף פ"ט ע"א) הר סיני שירדה שנאה לאומות העולם, ועל זה היו לוחמים הגוים וגוזרו גזירות קשות, שלא ישרא יהודי המקיים תורה ומצות, וע"י המסירות נפש שעמדו בנסיון נגד כל הגזירות רעות, וקיימו היהודים כל התורה ומצות, עי"ז נתברר כי אכן יש ליהודים קשר עם התורה ומצות.

והנה באמת יש שתי מעלות בעם ישראל, האחד מצד שיש לנו תורה ומצות, והשני מצד שיש לנו 'נשמה'. ועל שני דברים אלו היה עשוי שונא ליעקב ולוחם כנגדו, כמש"כ (בראשית כ"ז ל"ז) ויעקבני זה פעמים, א' עשוי שונא ליעקב על מה שלקח מאתו הבכורה, והבכורה היינו התורה ומצות^א, וזהו השנאה שיש לגוי על יהודי מצד מעלת התורה שיש בו. השנית, עשוי שונא ליעקב על מה שגנב הברכות, וזהו השנאה שיש לגוי על יהודי

תכלית הגלות וכל הגזירות ושמדיות שעברה על עם ישראל הוא, כי הקב"ה רוצה לעשות עי"ז בירור, שע"י הגלות ועמידה בנסיון נגד הגזירות, מתברר בזה הנקודה מה שרוצה הקב"ה לברר. ועלינו להבין ולהשכיל מהו הבירור שרוצה הקב"ה לברר בכל הגזירות שכבר עברה עלינו עד היום, ומהו הבירור שרוצה הקב"ה לברר בזמנינו בגלות הזו, כדי לדעת מה הקב"ה מבקש מאותנו, ובאיזה דברים אנחנו צריכים להתחזק ולהתגבר בתוקף נגדם.

הנה בראשית היותינו בגלות, רובם של הגזירות ושמדיות שנגזרו על עם ישראל היו נגד התורה ומצות, שהיו גוזרים עלינו שלא לקיים התורה ומצות, ומי שהמיר דתו וקיבל עליו שלא לקיים התורה ומצות ניצל מהגזירה והעונש.

התכלית בזה היה כדי לברר מי חשיב יותר העם ישראל או אומה^ב, ומהו חשיבות העם ישראל, מה שבחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו, ואנו נאמנים

(א) עיין רש"י בראשית כ"ה פסוק ל"א ל"ב כי הבכורה היינו העבודה בביהמ"ק.

כבר נגמר הבירור גם על מעלה השני של עם ישראל, ונתברר גם מעלת הדרגה התחתונה של יהודי, כי אפילו ישראל שאינו שומר תורה ומצוות יש לו מעלה וחשיבות⁶. וא"כ יש לעיין מהו הבירור שהקב"ה רוצה לברר בגלות זו?

כד נעמיק היטב בשורש הגלות והגזירות שאנו סובלין כהיום, נראה, כי עיקר הגלות הוא קליפת ה'סאושליזם' הנמשך מחכמי המדע החדשה, הכופרים ענין בריאת העולם והנהגת העולם ע"י הקב"ה, והם שונאים האמונה בהש"ת, ורוצים לעקור כל מין אמונה מלבנות בני אדם, לכן באו בעצה עמוקה שכל אחד מחיוב לידע כל מיני אמונות ודעות שיש בעולם, להכיר כל הדתות שמאמינים בהם בני אדם, כי ע"י נופל ספק באמונה שלו⁷, כי אולי האמונה האחרת צדק ולא האמונה שלי, שא"א לאדם להאמין בוודאית באמונתו ודת שלו, אם יש לו ידוע והכרה מאמונה אחרת הסובר היפך אמונתו, וכל ספק שאדם מסופק בענין האמונה, הרי זה כפירה ממש.

והנה קליפה זו אינו לוחם נגד קיום התורה ומצוות, וגם אינם לוחמים בדוקא נגד העם ישראל, כמו שרואין כי הגזירות חלין גם על הגוים הדתיים שיש להם אמונה. כי בזמנינו כבר נסתיים המלחמה נגד העם ישראל, כי מעלת וחשיבות

אפילו כשאין לו קשר עם התורה ומצוות, ונראה בחיצוניות כאילו אינו ישראל, כמו יעקב אבינו בשעת לקיחת הברכות היה מלובש בלבושי עשוי, רק בפנימיות היה יעקב, וגם באופן כזה הגוי שונא הישראל על מעלת הנשמה שיש לנו, כי יהודי יש בפנימיותו נשמה חלק אלקי ממעל ממש, אפילו אם אינו שומר התורה ומצוות בחיצוניות⁸.

אחרי שנתברר באורך הגלות והגזירות, המעלה הראשונה של העם ישראל התורה ומצוות שיש לנו, רצה הקב"ה לברר גם המעלה השניה שיש לישראל, מעלת הנשמה הישראלית, וזה היתה הבירור בעת מלחמת העולם השני, שנהרגו רבבות מהעם ישראל וביניהם אפילו זרע ישראל שלא קיימו כלל תורה ומצוות, כי השנאה היתה על עצם הדבר שהוא יהודי ויש בתוכו נשמה. וע"י שהיו מתנגדים לזרע ישראל בלי שום סיבה, נתברר ונתאמת לעין כל כי אכן יש מעלה בעם ישראל, אפילו בזמן שאינם מקיימים התורה, במה שיש לעם ישראל נשמה ויש לנו קשר בפנימיות עם הקב"ה.

בגלות זו מבררים האמונה בהש"ת

עדיין אנו נמצאים בתוך גלות הארוכה, אמנם לכאן אחרי המלחמה

(ב) ואפ"ל שזה היה הענין מה שרדף אליפו אחרי יעקב אבינו אחרי לקיחת הברכות, ויעקב הוצרך ליתן לו כל רכושו ולהשאר בלי לבוש, והיינו שלחם על עצם נקודת ישראל בלי הלושים של תורה ומצוות.

(ג) וכן מתאמרא משמיה דצדיקים אחר מלחמת עולם השניה, שלא יהיה עוד מלחמה והריגת כזה על עם ישראל.

(ד) וכ"כ הרמב"ן הק' כמה פעמים, כי התורה לא רצתה להאריך לכתוב כל מיני דעות של עבודה זרה, עיין רמב"ן על התורה בראשית י"א כ"ח, י"ב ג', כי מפני טעם זה לא כתבה התורה מדור אנוש והנס של אור כשדים.

למעולם. וזהו שגילה לנו הרבה צדיקים^ה כי קודם ביאת המשיח ירד מבול של כפירה ומינות על העולם, כפירה נגד האמונה בהקב"ה.

וזהו ממש כמו מלחמת דור הפלגה, שאמרו הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים (בראשית י"א ד'), 'נעלה לרקיע ונעשה עמו מלחמה', ללחום כביכול עם הקב"ה בעצמו^ו, דדור הפלגה היה להם פחד שמא יחריב הקב"ה העולם, לכן באו בעצה אחת לאחד כל העולם כולו כאחד, ואמרו כי ע"י התאחדות העולם אנחנו יכולים להנהיג העולם בעצמו, 'בואו ונעשה לו סמוכות' שזהו היסוד והבסיס לקיומו של העולם, ולא יוכל עוד הקב"ה להחריב עולמו. וכידוע זהו ממש עומק עצת ה'סאושילעסטן', כי חכמי המדע הכניס בהם פחד דבעוד כמה שנים יתבטל העולם^ז, לכן הם רוצים לאחד כל העולם כולו כאחד, מש"ה הם נותנין השוואה לכל מדריגות בני אדם, עשיר ועני, איש ואשתו, ולאנשים שפלים, וגם

העם ישראל כבר נתברר כנ"ל. אלא עכשיו המלחמה הוא כביכול נגד הקב"ה בעצמו, שזהו מלחמת גוג ומגוג בעיקבתא דמשיחא, כמו שאמרו חז"ל (אסתר רבת) כי גוג ומגוג יאמרו הרינו לוחמין עם הקב"ה תחילה^ח, ומי שמכיר ומבין המדע החדשה שיש כהיום בעולם, בין היטב היאך אפשר ללחום נגד הקב"ה, כי הם סוברין שהם יכולין להנהיג העולם בעצמו בלי בעל הבריה, ובידם לעכב שלא יתבטל העולם, וסוברים שע"י המדע החדשה שלהם הם יכולים לעשות ולפעול הכל כרצונם, וזהו מלחמה נגד הרבנו של עולם. כביכול הקב"ה הוא השונא שלהם, וכל מה שהם רוצים מאתנו אין זה מצד שאנחנו יהודים, אלא זהו מצד שיש לנו אמונה בהקב"ה, ובזה יש לנו אמונה בשונא שלהם, משום כך הם רוצים לעקור כל מי שיש לו אמונה חזקה בהקב"ה, ועורכים אתנו מלחמה, שכל אחד יעזוב האמונה בשונא שלהם, אלא נאמין בהמדע החדשה בחכמת העכו"ם ובכל מעלותיהם שהם מחדשים

ז"ל המדרש א"ר לוי ארורים הרשעים שהם מתעסקים בעצה רעה על ישראל, וכ"א מהם יועץ לפי דרכו ואומר עצתי טובה מעצתך, פרעה אמר שוטה היה עשיו וכו', וכן המן התחכם בגזירתו יותר משל פרעה, ואף גוג ומגוג לע"ל עתיד לומר שוטים היו הראשונים שהיו מתעסקין עם מלכיהן בעצת על ישראל, ולא היו יודעין שיש להם פטרון בשמים, אני אינו עושה כן, אלא הרינו מזדווג עם פטרונו תחילה וכו' עכ"ל, מדרש זו הובא בוקנטרס על הגאולה ועל התמורה סימן ס"ג, ועיי"ש בשם היפה ענף שמתמה היאך אפשר ללחום עמו כביכול, אמנם בעוה"ר אין זו קושי' ואין זו תמי' ברויניו זה, כמו שביארנו בפנים.

זו כתב הרזון נער ז"ע בהקדמה לבאר הגולה ובעוד מקומות, ועיי"ע ויואל משה מאמר ישוב אר"י אות קנ"א בשם רבינו נחמן מברסלב, וכתב שם כי דוקא היהודים ההולכים בפשיטות ותמימות יוכלו לעמוד בנסיון ע"כ, ביאור ענין התמימות אין הכוונה לאנשים חושבים כלל בעומק היהדות, רק עושים כל מה שהציבור עושה, כי זה אינו עובד ה' כלל. אלא הכוונה לאנשים שיש להם תמימות בהש"ת, ע"י שמתעמקים בעניני אמונה ושורשי הדת, אלא שאינם מבקשים חכמות והשגות חדשים, רק חוזרים ומחשבים בכל יום מאמונה ומעם ישראל וכדו'.

זו עיין בזה במדרש רבה (פרשה ל"ח), ובמדרש תנחומא פרשת לך, פרקי דר"א פרק כ"ד.

ח) כידוע כהיום מה'סייענטיסטן' המפחדים מג'ולובל ווארונג' ובעוד איזה שנים לא יהא עוד אוויר בעולם, ואין להאריך בכל שטיותיהם.

ומגוג שהם הריבו, כמו שבחר באברהם שהוא אחד מדור הפלגה שהם הריבו, ע"כ, וזהו שאמרו שאמרו חז"ל (פסחים ק"ז ע"ב) יכול יהיו חותמין בכולן וכו', כך חותמין ולא בהם, זה קאי על ימי חתימת העולם בסוף אלף השישי^ט, כי בזמנינו שולט בעולם מלחמת דור הפלגה, וכל העולם כולו מתקבצים ללחום עם אמונת אברהם אבינו, ואנחנו צריכין להכח של אחד היה אברהם שלא ליפול בתוך זרם העולם, ולברר כי האמונה שהכניס בנו אברהם אבינו הוא האמונה האמיתית, ועל זה צוח ישעיה הנביא (ישעיה נ"א) שמעו אלי רודפי צדק מבקשי ה' וגו', הביטו אל אברהם אביכם וגו' כי אחד קראתיו, להתאמץ בכוחו של אברהם אבינו כדי להאמין כי ה' אחד.

ובפנימיות הענין הוא, כי כל הגלות שעברה על עם ישראל עד עכשיו היה הבירור על ענין תהוה ותיקון, דבעולם התהוה היה שבירת הכלים הנקרא באר"י ז"ל מלכי אדום [עשיו], והיה עלינו לתקן ולברר המלכי עשיו, וזהו מלחמת יעקב ועשיו כנ"ל. אבל כהיום מוטל עלינו לברר ענין החלל הפנוי, כמו שאיתא בלקוטי מוהר"ן (תורה ס"ד) כי יש ב' מיני אפיקורסות א' הבא מחכמות החיצוניות, ב' הבא מחלל הפנוי^ז, אשר בחלל הפנוי אין שם אלקות, ושם צריכין לעשות הבירור של אמונה שיש השם יתברך, וזהו מלחמתנו

כל אחד מחיוב להסכים לכל האמונות ודעות שיש בעולם, כדי שיהא התאחדות גמורה בין כולם, וע"י כח הרבים והנהגת חכמי המדע ישמרו על האוויר ועמידת העולם, וע"י כח הלזה יעשו סמוכות שלא יחרב העולם.

ואחד היה אברהם אבינו שלא רצה להתאחד עם הדור הפלגה, כמו שאמרו חז"ל (ע"ז י"ח ע"ב) אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים (תהלים א'), זהו אברהם אבינו שלא הלך בעצת אנשי דור הפלגה, אברהם אבינו עמד בנסיון והיה יחיד בדורו להפיץ ולהכניס האמונה בהש"ת בלב כל אחד ואחד. וזהו ג"כ עבודתנו בזמן הזה ללחום נגד ה'סאושליזים' שלא להתאחד עמם, אלא לברר ולגלות שאנו מאמינים בהש"ת.

נמצא כי עד זמנינו היה מלחמת יעקב עם עשיו, והיה עלינו לברר השני מעלות של יעקב אבינו, א' יעקב מרמז להתורה יעקב איש תם יושב אוהלים, ב' יעקב העמיד י"ב שבטים העם ישראל. אבל עכשיו קודם ביאת המשיח אנו נמצאים במלחמת אברהם נגד הדור הפלגה, כמו שביאור המהר"ל (ע"ין הטב נצח ישראל פרק ל"ח) ענין מלחמת גוג ומגוג, כי קודם ביאת המשיח חוזר ונשנה אותה מלחמה שלחם אברהם עם דור הפלגה, כי בימות המשיח יתגלה אחדותו יתברך, ויבחר בעם ישראל שהוא אחד מתוך הגוג

(ט) עיין דברי יואל דרשה אחרונה על שבת תשובה, מביא כשם ספה"ק המפרשים כן.

(ז) עיי"ש שכתב על קושיות האפיקורסים הבא מחלל הפנוי, שא"א לתרץ שום תירוץ על אלו הקושיות עיי"ש באריכות, ונראה הכוונה בזה לקושיות האפיקורסים בימינו אלה, כי כהיום אינם מקשים קושיות אמיתים, וכל קושיתם אינו אלא הטלת ספק, אולי אין האמת אתך, אולי האמונה אחרת צודק כנ"ל, וקושיות אלו אין להם שום סברא, משום כך א"א לתרץ על זה שום תירוץ.

פירוד, אמנם כל זה הוא לאותם אנשים הרוצים ג"כ להתאחד עמהם בפנימיות, ובחיצוניות יתנהגו כפי מנהגי דתם, [והגם שיש לה'סאושלעסטן דעה אחרת, מ"מ הם מסכימים להכיר האנשים אחרים לצורך התאחדות העולם], אבל אותם האנשים שאינם רוצים להתאחד עמהם שונאים מאד, מטעם זה הם שונאים כל מי שיש לו אמונה חזקה בדת שלו, כי מי שיש לו דת ואמונה חזקה אינו יכול להתאחד עם שאר העולם, כי מצד חוץ אמונתו אינו יכול לסבול מי שאינו סובר כן, לכן הם לוחמים על הפנימיות של הדת, על האמונה, שזה סותר התאחדות העולם, אבל החיצוניות של הדת אינו סותר שיטת ה'סאושלזים, מש"ה אינם לוחמים נגד זה, ומסכימים שכל אחד יתנהג בחיצוניות כפי מנהגו.

מבחן זה עלולים מאד להתקרב בפנימיות הלב לאומה"ע, להתפעל מהמדע החדשה וממה שהם פועלים לטובת העולם, ולנפול בתוך התאחדות העולם, כמו שרואין בעוה"ר הרבה אנשים כשרים השומרים חיצוניות היהדות, מלובשים בלבוש החרדים ומוזהרים בקלה כחמורה, מ"מ במחשבת לבם המה קרובים להגונים, וסוברים שלא טוב להיות משונה מרוח העולם, והם מבינים לחיי הגוי, ורוצים לישא חן בעיניהם, כדי להיות בתוך התאחדות העולם, להיות בפנימית ח"ו ככל הגוים בית ישראל. וגם

בדורינו זה ⁽⁸⁾, כמלחמת אברהם אבינו כנגד דור הפלגה.

לכן מוטלת עלינו לעמוד איתן נגד נסיונות הזמן, לברר ולגלות תוקף ומעלות האמונה בהש"ת, לשרש בקרבינו בפנימיות הלב אחדות השם כי אתה אחד ושםך אחד, ושלא להאמין בחכמי המדע החדשה, שלא יתפוס במחשבותינו מחשבות כאלו שיש להם כח ח"ו להנהיג העולם, ושלא להתפעל מה'טעכנלגיע' החדשה.

התבדלות מהגוים בפנימיות הלב

נודעים יסוד שיטת 'דמעקראטיא' כי מותר לכל אחד להתנהג כפי דתו, וזהו הרוח כהיום בכל העולם כולו, שכל אחד ואחד יש לו רשות לנהוג כפי רוחו, ולהבין כפי הבנתו, ולומר הדעה שלו, ובכל מקום מדברים מענין שלא להכריח אנשים אחרים את שיטתך. וא"כ דבר פלא הוא, היאך פתאום אותם אנשים רוצים לחייב אנשים אחרים ללמוד לימודים היפך רצונם.

הביאור בזה, כי בהמשך הזמן שיטת ה'דמעקראטיא' נמשך לאט לאט לתוך שיטת ה'סאושלזים' ⁽⁹⁾, שהם רוצים לאחד להיות כל באי עולם כאחד כדי שלא יפול העולם כנ"ל, בעבור זה המה נתנין מקום לכל הדעות ולכל השיטות כדי שיתאחדו כולם בלי שום

(א) עיי"ע מה שביארנו במאמר שורש שיטת 'סאושלזים' פרק א', כי בעומק שורש הפחד של חכמי המדע בא מהצומצום וחלל הפני, עיי"ש.

(ב) עיין מה שביארנו באריכות במאמר שורש שיטת 'סאושלזים' פרק ב', היאך שיטת ה'סאושלזים' נמשך מהפחד הבא מחכמי המדע, עיי"ש.

היה התבדלות בין הגוי להיודי, אבל הגוי בדורתנו עתה אינו שונא היהודי במה שאינו רוצה לאכול אצלו, כמו שביארנו כי ה'סאושליסטען' אינם שונאים אלא הפנימיות ואמונה, אבל כל מי שרוצה להתאחד עמם בפנימיות הלב הם קרובים עמו.

נמצא כי בזמננו לא סגי ההתבדלות בחוצוניות היהדות, לכן חובה עלינו להתבדל מהגוים בפנימיות הלב, שלא להחשיב הגוים וחכמי המדע, גם לא יהיו חשיבים בעינינו אותם היהודים הקרובים להגוים, וצריכין לחזור על זה במחשבת הלב הרבה פעמים, כי אין לשיטת הגוי שום חשיבות ושום מעלה, וכל אחד ישריש בלבבו מעלות הנפש הישראלי, הקשר הפרטי שיש לכל אחד מישראל עם הקב"ה, ועי"ז יהיו יכולין להאמין בהשי"ת.

הרבה אנשים שאינם בשפלות כזה [אפי' מלומדי התורה], מ"מ המה מתפעלים מאותם האנשים הקרובים להגוים, ומאותם האנשים החיים כחיי הגוי.

ואנחנו מחויבים להתבדל ולהתרחק מהגוים, אבל בזמננו אלה לא סגי בזה שאנחנו מובדלים עם הלבוש והמנהגים, כי הגוים כהיום אינם שונאים מי שלבוש או מתנהג כפי הדת שלו, כיון שבפנימיות הלב הוא קרוב עמו, ומבין שמה שמתנהג בחיצוניות אינו אלא מכח Tradition, וכמו שאנו רואים בענין גזירת חז"ל על פת עכו"ם ובישול עכו"ם (י"ד הלכות מאכלי עכו"ם), כדי שלא להתקרב אצל הגוים ולאכול עמם, אבל כהיום מזמינים הגוי שיבא לאכול אתנו ביחד בתוך 'רעסטראנט' כשר. כי גזירה זו של פת עכו"ם ובישול עכו"ם היה מועיל לאומות העולם בדורות שעברו, כשראה הגוי שהיהודי אינו רוצה לאכול עמו היה שונאו ומרחקו, ומכח זה

תורת
הנפש

מה אני?

חלק א'

מצד אחד יש ההרגש הטוב. שהוא מקור התענוגים של האדם, הן ברוחני והן בגשמי, שמרגיש שהוא טוב ואהוב בעיני עצמו ובעיני אחרים, רואה חשיבתו וחינו ומאמין ביכולתו להצליח ולהשיג דברים טובים, מתקשר עם אחרים ומרגיש טוב במחיצתם, ובמובן הרוחני זהו שורש הדביקות בה' והתבטלות נפש הישראלי בשורשה שהיא מקור התענוגים.

ומצד השני יש ההרגש הרע. שהוא מקור של העצבות והמרה שחורה, הן ברוחני והן בגשמי, שמרגיש כלא יוצלח, שהוא אינו טוב, ומצד הרגש זו אינו מאמין שיכול להגיע או להשיג אף דבר או חצי דבר, אינו ראוי לכלום, מרגיש חסר ערך ופחות מאחרים, מרגיש שאינם רוצים אותו ואין לו מה למכור להבריאה, רואה את עצמו כסוג ב', וממין אנוש שמברכים עליו "מה אנוש כי תזכרנו".

שני כחות אלו מושרשים ומוטבעים

במאמר הקודם ביארנו איך שאדם אינו בעל שלימות, וכל עוד דאינו מקבל שהוא בעל חיסרון ומדמה בנפשו די ש מציאות של 'אדם השלום' שחי במנוחה ושלווה ואין לו שום בעיות, נעולים לו שערי אורה משום שאינו פתוח עם עצמיותו האמיתי ואינו עומד על מדריגתו הנכונה. ועכשיו שכבר הסרנו כל הלבושים המעכבים על הנפש להיגלות בטהרתו, ואיננו בורחים עוד מעצמינו ולהלאה, אנו יכולים לגשת ליכנס לתוך האדם ולהתבונן מהו באמת מהותו ועצמותו.

גדר של אדם

האדם הוא הרגשיו. והוא מורכב מב' הרגשים כללים והם הרגש טוב, והרגש רע. הקב"ה ברא את האדם עם ב' תחושות אלו שהם מובילים אותו תמיד במחשבה דיבור מעשה והן הם הגדר והמהות של האדם.

בראשית רוצים להעלים עין מהרגש הרע

האדם בראשית דרכו ניטה להתרכז בצד היפה שבו ולהזדהות רק עם הרגש הטוב, וישתדל לעשות דברים טובים כדי לעורר הרגשים טובים, ובזה מקווה להשתיק כח הרע. אבל כל זמן שלא נכנס לתוך הרע וברירו, הרגש הטוב טמון ואצור בתוכו ואינו יוצא, כיון שהוא מסובב עם חומות של עצבות ומרה שחורה המעצרים בעד הנפש לצאת וליהנות.

כל זמן שאינם מקבלים את 'כל האדם' כולל גם צד העפול והרגש הרע, לא הגיע לשלימותו ולמקומו הנכון, דכשהאדם אינו מכיר רק בחציו של עצמותו ואינו יודע איך להתמודד עם צד החיסרון שבו, הוא באמת 'בעל חיסרון' דהעלים עיניו ושיקר חלק גדול ממהותו, ומה גם שאינו יכול לשבת לבד עם עצמו כיון שמפחד מצלו שמה תגלה לרגע קט צדו השחור ולא ידע איך לגשת אליו והיכן לאחזו. להכי טובה גדולה הוא ליכנס תחילה להרגיש הרע הכללי ולבררו ואחר שתיקן כח הרע הרגש הטוב תגלה בדרך ממילא.

עיקרו של האדם הוא הרגשיו

בהעולם יש חקירה, אם אומרים שעיקר הוא 'העשייה' וכשהאדם עושה דברים טובים הוא מרגיש טוב, וכשעושה דברים רעים הוא מרגיש רע. או להיפך; 'ההרגש' הוא העיקר, דכשמרגיש טוב הוא עושה ממילא דברים טובים וכשמרגיש

בדמיו מיום היוולדו מידה כנגד מידה, וכפי מידת כח הרע ככה ממש יש לו כנגדו כח הטוב, וכן להיפוך אם יש לו הרבה הרגשים טובים בוודאי יש לו גם כן הרבה הרגשים רעים. הגם שהבעל נפש יכול לעבור תקופה שאינו רואה רק צדו השחור וסובל יסורים, אבל ידע נאמנה שנברא גם כן עם חלקים נאים של אור ותענוג, וצדו הטוב רק מכוסה הוא לפי זמן, [מחמת שעדיין הוא בתוך עבודת הבירור של ההרגש הרע] אבל בוודאי יתגלה לבסוף בכל אדם כחו הטוב והיפה. ואי"ה בהמאמרים הבאים נבאר איך להשתמש ולפתח כח הטוב להתענג על ה' וליהנות מעולמו הטוב שברא כדי להטיב לבריותיו, ועכשיו נתרכז בעיקר לברר כח הרע.

גם אדם שנראה מבחוץ כאיש שמח ומלא חיות, תמיד יש לו בדיחה טעים ורץ מזה לזה לשוח ולבלות הזמן בשמחה ובטוב לב, וטועה בדעתו שהלא אני איש שמח ואין לי רק הרגשים טובים, אבל כשיתבונן ימצא שהסיבה שהוא צריך כסדר לרענן ולהחיות את עצמו נובע מכך שאחר ההרגשה טובה עולה לו בלבו איזה הרגשה מאוסה של מרה שחורה שאינו יכול לסבול, וכדי לטשטש את עצמו ולהרוס תחושתו הרע הוא רץ תיכף להחיות את לבו על ידי שיחה עליזה לצחוק וללוחץ לכסות על עצבותו. וצריך תמיד דברים חדשים שישמחו אותו, ואחר שבילה אצל שבתון טעים הוא עושה תיכף תוכנית חדש ומארגן מסיבת מרעים לערפל על המרירות שהרגיש תיכף אחר השבת.

מליקח אחריות על חייהם והגם שיודעים
דיש להם חובות (לדוגמא) לא ירימו
הטעלעפאון להבעלי חובות או יחלפו
מספרם דבזה אינם מרגישים הצער
בפועל, ויכולים ליכנס לעולם הדמיון
כאילו הכל הולך כשורה.

מהו הרגשה רעה?

כרעם ביום בהיר נפל על
אביו של יוסל - בחור בן חמש
עשרה - מכתב שקיבל מההנהלה
רוחנית של הישיבה, איך שבמילים
פשוטים הם מודיעים אותו לא
פחות ולא יותר: "כבוד מו"ה ברוך
הי"ו, הננו בזה להודיע שאחר
דיון בכובד ראש החלטנו שבנך
יוסף נ"י אינו יכול להמשיך עוד
ללמוד בית כותלי ישיבתינו, אנו
מצטערים אבל ההכרח לא יגונה...
הנהלת הישיבה"

ר' ברוך - איש מכובד ועתיר
נכסים, תמיד הוא יודע איך
להסתדר בחיים - אוהו המכתב
בידיו, עיניו מתגלגלים בהחורים
ומחשבותיו סוערים ואינו יודע
איך לעכל דבר כזה... חושב...
הלא מעולם לא קרה לי מעין
זה! מה פשעי ומה חטאתי שזה
התרחש לי??? מה אעשה להיכן
אשלחו ובכלל איזה ישיבה יסכים
לקבל בחור אחר שנזרק?... אנחה
עמוקה מתפרצת מלבו, אוי ואבוי,
איך אוכל וראיתי בצערו של בני
יוסל, מי יודע איך יקבל הענין,

רע הוא מוכרח לעשות דברים רעים.
ויסוד החקירה הוא האיך מסתכלים על
האדם מהו העיקר ומהו קודם מעשיו או
הרגשותיו?

האמת הוא כסברא שניה, דהעיקר
הוא ההרגש והוא קודם, וכפי מה שמרגיש
האדם ככה הוא הסתכלותו על העולם
ולאורו הוא הולך ונוסע, דכשאדם מרגיש
שהוא איש חשוב וביכולתו להגיע ולהשיג
יש לו באמת הכחות להוציא כוחותיו
לפועל, וכן להיפוך. על כן בראשונה
עלינו לברר ההרגשה והכלי מעשים
יותקנו מעצמם.

העיקר מה שהאדם אינו יכול לסבול
הוא כשמרגיש רע, ועיקר השאיפה של
האדם הוא להרגיש טוב, ואינו נוגע
כלל מציאות הזך, רק כל זמן שמרגיש
טוב הוא שמח וכשמרגיש רע הוא עצב,
דנקודת האדם הוא הרגשיו. והאדם מוכן
לשלם הון תועפות וכל אשר לו יתן בעד
מניעות רגע אחד של צער. ובאמת אינו
נוגע לו אם הוא עשה באמת עולה או אם
הוא צריך לתקן משהו, רק אם שמרגיש
שכבודו נפחת ויש לו צער בפועל, וזהו
שורש חולי הנפש מאלו שמטשטשים
מוחם במשקים המשכרים או עם צמחים
מסוכנים רח"ל, דעי"ז הם אינם מרגישים
צרותיהם ויסוריהם, ואפילו אם הוא
באמת במצב שהוא מוצחק ושפל בעיני
הבריות אבל כל זמן שאינו 'מרגיש' הצער
הדבר אינו מציק לו. ולפי זה מובן למה
אנשים יכולים ליכנס במצב של בת היענה
ולדמות דעל ידי שלא מדברים מהצרות
הם יעלמו מאליו. או אלו שנסים כל היום

נעזוב ר' ברוך קצת ונרשה אותו לחפש ישיבה לבנו במנוחה, ונסתכל עליו מן הצד ונתבונן בשורש הדבר. הלא לפנינו מעשה שלפום ריהטא נראה דיש לו לר' ברוך סיבה צודקת שמחייב לעשות כל טצדקי שבעולם לימצוא מסגרת לבנו, ובאמת הוא ענין נחוץ שמוכרח לסדרו. ומה גם שנתעורר לילך להתייעץ עם מומחים להתלמד איך לחנך בניו, שהוא גם כן דבר חשוב למאוד. אבל נעצור ונתבונן מה עוד גנוז בסיבת הצער והבהלה של ר' ברוך. אה"נ שהוא צער וטירדה גדול לחפש ישיבה לבחור אחר שנזרק, אבל כאן גנוז פה עוד דבר, והוא: כשקרא המכתב - עוד לפני שחשב בעצם הדבר - נכנס בלבו הרגש שזעזוע אותו שהרגיש 'איזה שלימזל אני רק לי יכול לקרות דבר כזה' המצב הוא צרות 'איני אב טוב ובוודאי חסר לי משהו', ובמר נפש חשב שהוא אינו כמו המוצלחים שבניהם מתנהגים תמיד כראוי ואינם עושים שום בעיות והכל הולך להם כשורה בדרך הסלולה.

הרגש זה הוא המקום שבה נתעורר באדם כח הרע שאומר לו שהוא אינו טוב ואין לו שום חשיבות, וקשה מאוד לאדם לקבל שהוא נחות דרגא ופחות מאחרים. וכשזה נתעורר האדם אינו יכול לסבול אותו ותיכף ומיד רוצה לעשות כל דבר שבעולם להרסו ולהשקיטו לנצח. ור' ברוך שלנו כשנתעורר בו הרגש זה נכנס תיכף לבהלה לסדר הענין כיון שכל פעם שהוא רואה בנו יוסל לפניו, זה מעורר בו שהוא שונה מכל הציבור, והוא שלימזל שכל אחד יודע האיך לסדר הענין עם

הלא הרחוב החיצוני מלוכלך עם כל מיני פגעים רעים ומי יודע איך שעסק זה יזיק לו. אני צריך להפוך העולם ולהבטיח שיימצא ישיבה חדשה בהקדם האפשרי.

עברה תקופה וכל המאמצים לא הביאו פירות הדלתות נעולים, ובו בזמן רואה איך שמצב בנו נתמוטט לאט לאט... עיניו נחשכים. ביתו של ר' ברוך נתהפך לאותו תקופה למרכז הצלת ישראל, ערב ובוקר וצהריים מדברים מפלפלים ומחשבים עצות ותחבולות איך לסדר הענין, בכל פינה שורה לחץ גדול וכמעט שלא שייך לדבר ולהתרכז על ענינים אחרים, הלא העוסק במצוה פטור מן המצוה! לבו של ר' ברוך התמוגג לראות בצערותו של יוסל שהוא ממש חף מפשע ורק מחמת חשבונות אישיים נזרק בלי שום רחמנות והתחשבות.

ר' ברוך אינו יכול לימצוא מרגוע לנפשו ומתחרט בלבו איך יכול להיות שיקרה לבני שיזרקו אותו, מסתמא חסר משהו בדרך החינוך בביתי, אני מחויב לילך לשיעורים ולהתלמד אצל המומחים המפורסמים איך לחנך הבנים מעתה על דרך הישר שלא יבוא עוד למצב כזה מעתה ועד עולם...

המצב מגלה הרגש ישן

כשאדם נמצא במצב קשה הוא מאשים את המצב או אחרים על סיבת שמרגיש רע, אבל הסתכלות האמיתית הוא כמו שביארנו לעיל דכל אדם נברא עם הרגש טוב והרגש רע, ואי אפשר שיתגלה ההרגש רק על ידי דבר חיצוני שיעורר אותו, אבל עצם ההרגש נטוע בו בעצמותו ומהותו, הגם שאין לו סרך של אמת אבל אי אפשר ללחום עם הרגש, והמצב הוא רק כמו האצבע שהלחיץ על הכפתור שהפעיל עכשיו הרגשיו הרעים, אבל בעצם הרגש זה הוא ישן נושן שאצור בלבו מכבר.

הרגש הקשה כשמוצא את עצמו מגלה יחידתו ועצמותו ברבים

לפעמים האדם מתמה על נפשו למה הוא יכול לשוח עם חבריו בלי שום מעצור אבל כשמכבדים אותו לומר דרשה לפני אותם החברים יסרב ולא ירצה. או ששולחים אותו לפני העמוד אינו מרגיש רגוע לגשת. או כשמכבדים אחד בברכה אצל שבע ברכות ורגע קט לפני שמתחיל הברכה הוא זורק בדיחה עליזה מפיו שמצחיק כל הציבור, ומקשה המקשה למה דייקא עכשיו נזכר באותו בדיחא ולפני שכיבדו אותו היה מדבר כרגיל האם במקרה נפל לו דייקא עכשיו בדיחא זו? אתמהה

שורש הדברים הוא דבכל הני דלעיל נדלק הרגשו הרעה הכללי דפתאום הוא מוצא את עצמו שנעשה המרכז תשומת לב של הציבור, ובסתם כשמשיח עם

הישיבה ורק הוא אינו יודע... על כן הוא נופל לבלבול הדעת ורוצה לעשות תיכף דברים שיכסו ויסדרו הרגשתיו. ומטעם זה הוא ג"כ רוצה לילך תיכף לשיעורי חינוך משום שרוצה להבטיח שלא יארה עוד מעשה כזה שיעורר בו הרגשיו הרעים. והגם שמחויב לימצוא ישיבה לבנו ואפשר אכן טובה הוא שילמוד דרך בחינוך הבנים, אבל תחתיתו עומד גם ההרגש הקשה וזה דוחף אותו ואינו מוצא מרגוע לנפשו עד שיתעלם הסיבה שגילה בו הרגש זו.

קודם שר' ברוך הולך לסדר את הענין הוא צריך לעצור לרגע קט וליכנס לתוך לבו ולהתבונן מה מעיק לי? למה נכנסתי לבהלה? אין הכי נמי שהוא צרה גדולה, אבל מהו עוד מיצר לי? ויימצא איך שאינו יכול לסבול ההרגש שעולה לו מחמת מעשה זו. וידבר לעצמו שמותר להרגיש רע ואין זה אומר שאני באמת פחות מאחרים רק הרגש הרע הכללי שנתעורר בי, וירשה לעצמו להרגיש הרגשותיו וידבר על לבו שאני נמנה מן האנשים שרוחם יורד בקל וכשאינו הולך לי כמו שרציתי לבי נשבר לרסיסים ואני נופל למיטה, ואין שום בושה להזדעזע כשאינו הולך לי טוב, ובן אדם רגיל גם כן יכול להרגיש פחיתות ושברון לב ואינם מחויבים להיות עשוי מברזל שלא להתפעל משום דבר, וזהו טבעי ואני יכול לסבול אותו. ואח"כ יוכל ליכנס לעולם העשייה לטכס עצה איך לסדר ישיבה מתאימה לבנו.

ילך דווקא לרב או דיין חשוב ויבטל דעתו אליו לגמרי, וכשהמסחר או השידוך וכדו' לא יגמר בכי טוב יצדיק את עצמו באמרו "מה היה עלי לעשות, שאלתי דעת תורה ועשיתי ככל אשר צויתנו!", ועומק הנקודה הוא, מחמת שאינו יכול לסבול רגשי אשמה או רגשי חרטה ישתדל להשליך האחרייות על אחרים ובזה ליפטור את עצמו מלקחת האשמה עליו ועי"ז לא יתעוררו בו הרגשיו הרעים.

טראס"ט

העולם נבנה על נאמנות ואי אפשר לבנות שום דבר ולהתקדם בשום שטח אם לא שיהיה לו נאמנות באחרים, הן בשלום בית הן במסחר במילי דעלמא ובמילי דשמיא בכולהון צריך להאמין שאחרים רוצים בטובתו ולהיות בטוח שלא יכזבו אותו. אבל כשאחד מרגיש שהוא אינו שווה ואינו ראוי לשום דבר טוב, הוא אינו יכול להאמין בתמימות שאחרים רוצים בטובתו כיון שאינו מאמין בעצמו, לכן הוא חי בפחד תמידית שהעולם הוא מלא עם אנשים רעים וחי בזהירות רבה על כל נשימה ונשימה ובודק כל הסובבים אותו בשבע חקירות ובמלא עינים. ויכול לבנות מזה שיטה שלימה שאי אפשר להאמין שום אחד וכשהולכים עם תמימות יתירה לבסוף רוכבים על טובתו וכדומה, ועל פי רוב זה נובע מחמת פחד 'שלהם' שמרגישים כנחות דרגא וחושבים שכל אחד יודע מזה ויעשו בהם כמו שמגיע להם כפי שיבוש דעתם שאין מגיע להם כלום.

חברים אינו יוצא עם יחידותו רק הוא חלק מן הציבור ואינם רואים אותו, אבל כשהוא צריך לדרוש או לעבור לפני התיבה או לעשות ברכה בקול רם בלי עזר ומשען מאחרים מרגיש שדנים אותו ומעיו נתהפכים ומתחיל לדון הוא בעצמו מי אני ומה חיי האם יש לי מה למכור? הלא כל אחד יביטו עלי ויראו איך שאני אפס ואין ואין בי כלום ומתבייש מאוד מאוד ומתפחד מצלו. ועל כן כדי לטשטש השימת לב עליו הוא עושה הבדיחא כדי שכל אחד יצחק ויהיו עסוקים עם מה 'שאמר' ולא יסתכלו 'עליו' לדון בשוויותו.

קאנטרא"ל קיצוני שלא יעשה שום מכשול

לפעמים האדם מפחד כל כך מלהרגיש לרגע קט הרגש רע של כישלון, ע"כ מלביש על נפשו ברסן חזק ואוחז את עצמו הדק היטב להיות בטוח שלא יעשה שום טעות או מכשול במחשבה דיבור ומעשה, ויכול לבנות סביבו חומה שלא יגשו אליו אנשים לדבר אליו מפחד שמה ידבר אחד אליו באופן שירגיש לא טוב. טרוד כל היום לחשוב חשבונות ולהתבונן איך היה יכול לקרות אותו טעות... ועושה תכנית חדש איך שיהיה בטוח שלא יבוא ח"ו למצב שמאפשר לבוא לכלל סרך של מיכשול, ומה גם שמפחד לעשות שום החלטה בחיים ובכל פסיעה קטנה בחייו הוא מסתפק בספיקות על גבי ספיקות, נובע משום שרוצה להיות בטוח שלא יעשה שום דבר שיתחרט עליו אחר כך. ויש אנשים מסוג זה שישאלו כל דבר מאחרים שהם יחליטו בעדו, ולפעמים

